

Beantwoording vragen n.a.v. inbreng raadsleden in stedelijke commissie d.d. 26 april 2021
Integraal veiligheidsplan 2021-2024

Inleiding

De bespreking van het Integraal Veiligheidsplan (2021-2024) heeft geleid tot een aantal vragen vanuit verschillende fracties. Afgesproken is deze zoveel mogelijk schriftelijk te beantwoorden. De beantwoording volgt hierna.

Algemeen

Het onderwerp Veiligheid is goed belegd in Enschede, zowel binnen het college, de burgemeester als ook de ambtelijke organisatie. We hebben de basis op orde en zijn in staat sinds enkele jaren met een eigen dashboard veiligheid, de ontwikkelingen wekelijks te volgen. Bij opvallendheden vragen we om duiding door politie en spreken waar nodig interventies af.

Uniek zijn we hier niet in maar we behoren zeker bij de kopgroep van Nederland als het gaat om intelligence en informatiegestuurd werken.

Afgelopen maanden zijn medewerkers van het team Veiligheid weer in alle stadsdeelcommissie langs geweest om samen met de verantwoordelijke wijkregisseurs en de politie de ontwikkelingen op het gebied van veiligheid in het stadsdeel te presenteren en te bespreken met de commissieleden.

Dit leverde boeiende gesprekken op met sterke betrokkenheid van alle deelnemers.

Het presenteren op deze wijze van cijfers op wijk en buurtniveau in de raad/commissie is wel redelijk uniek in Nederland.

Het opstellen van een Integraal Veiligheidsplan helpt bij het veiliger maken van de gemeente Enschede en brengt focus aan op een aantal onderwerpen wat niet wil zeggen dat andere onderwerpen geen aandacht meer krijgen maar dat hoort bij de basis op orde. Ook liggen sommige ambities op andere terreinen bijv. zorg. Ook wordt daarbij invulling gegeven aan de verplichting uw raad periodiek te betrekken bij het opstellen van het integraal veiligheidsbeleid.

Het college heeft naar mijn mening met het IVP een goed onderbouwd veiligheidsbeleid opgesteld met prioriteiten waaruit ambitie klinkt. In de afgelopen vier jaren hebben we gezamenlijk extra geïnvesteerd in middelen, mensen en technologische innovaties. Ook boeken we resultaat met grensoverschrijdende drugsbestrijding, woonoverlast, ondermijning, scooteroverlast in de binnenstad enz. Het IVP dat voor u ligt ter besluitvorming is een ter zake goed plan met prioriteiten waarmee we een volgende stap kunnen zetten samen met onze partners waaronder de politie en het openbaar ministerie maar ook met partners in de wijken en dorpen.

Qua objectieve veiligheid staan we op plaats 22 in de Atlas voor gemeenten van de G50 terwijl we de 14 gemeente zijn als het gaat om inwoneraantal. De laatste ongeveer 10 jaar wordt de objectieve wordt de objectieve veiligheid door de bank genomen steeds groter waarbij we het beter doen dan het gemiddelde van de 50 grootste gemeenten. Dit geeft aan dat we het niet slecht doen.

Verder wordt verwezen naar het bijgevoegde advies veiligheidsprioriteiten waar een vergelijking is gemaakt tussen Enschede en Gemeenten die tussen de 100.000 en 300.000 inwoners hebben. Op alle thema's score lager alleen bij drugshandel scoort Enschede in 2019 hoger. Drugsproblematiek is een omvangrijk probleem in Enschede.

Omdat we de basis op orde hebben kunnen we innoveren en ook regie pakken op andere zaken die zich aandienen, zoals bijvoorbeeld internationale samenwerking met Duitsland en het in goede banen leiden van jaarlijks rond de 50 demonstraties. Zonder naar de inhoud van de boodschap te kijken gaan we in gesprek met melders van demonstraties om te zorgen dat er een goede balans is tussen de soms botsende grondrechten.

In de regio Twente zijn we als Enschede goed vertegenwoordigd in verschillende overlegorganen op het gebied van veiligheid en ook daarbuiten, in Oost Nederland, vertegenwoordigen we Enschede in het veiligheidsoverleg Oost Nederland en landelijk in het G40 en VNG overleg.

Afgelopen jaar is een uitgebreide analyse uitgevoerd op basis waarvan de prioriteiten voor de komende 4 jaar zijn gekozen die moeten bijdragen in het nog veiliger maken en houden van de gemeente Enschede.

De prioriteiten voor de komende jaren (2021- 2024) nog even opgesomd:

Zorg en veiligheid

- Verwarde/kwetsbare personen
- Woonoverlast
- Huiselijk geweld

Jeugd en veiligheid

- Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit

Georganiseerde ondermijnende criminaliteit

- Drugscriminaliteit
- Zorgfraude
- Cybercrime
- Weerbare overheid en weerbare maatschappij

Polarisatie en radicalisering

- Maatschappelijke onrust/spanningen

Wijze van beantwoording vragen

De vragen zijn samengevoegd in overkoepelende onderwerpen.

Doelstelling en prioriteiten (uitleg kwalitatieve doelstellingen, hoe komen prio's tot stand, hoe meten we effectiviteit)

Om de prioriteiten en de doelstellingen uit het beleid concrete invulling te geven, wordt gebruikt gemaakt van jaarplannen (zowel stadsbreed als per stadsdeel). Jaarlijks wordt de voortgang besproken in de driehoek (Burgemeester, OM, Politie).

Voorafgaand aan het integraal veiligheidsbeleid is het advies stadsbrede veiligheidsprioriteiten opgesteld. Dit rapport geeft inzicht in de resultaten en effectiviteit van het gevoerde beleid en geeft advies over de onderwerpen waarin de komende vier jaar extra geïnvesteerd moet worden. De basis voor dit advies bestaat uit een veiligheidsanalyse en een evaluatie van het huidige beleid. Bij de totstandkoming van dit advies is een brede groep veiligheidspartners betrokken geweest. In de informatiesessie van 28 januari bent u hierover geïnformeerd.

19992 Advies
Stadsbrede Veiligheid

Programma
informatiesessie veiligheid

De prioriteiten sluiten aan bij de prioriteiten van de Politie en het OM.

Qua objectieve veiligheid staan we zoals gezegd op plaats 22 in de Atlas voor gemeenten. De veiligheid in de stad is echter niet alleen af te lezen aan cijfers. Dat geeft een te simpel beeld van de werkelijkheid. Daarom wordt veiligheid breder in beeld gebracht. Niet alleen op stadsniveau,

maar verdiepen op wijken en buurten en het verhaal achter de cijfers. Cijfers kunnen op stadniveau dalen, maar juist in bepaalde buurten of stadsdelen stijgen. Er wordt juist het hele jaar gemonitord en hiermee lopen we voorop in het land. In de stadsdeelcommissies zijn hier in maart en april presentaties over gehouden.

Er is voor gekozen om stadsbreed kwalitatieve doelen te stellen en per prioriteit te benoemen wat we willen bereiken en wat we gaan doen. Activiteiten en maatregelen op basis van het beleid zijn terug te vinden in de jaarlijkse gemeentelijke programmabegroting en in de stadsdeelagenda's. Daarnaast is in de stedelijke commissie naar voren gekomen dat er behoefte is aan jaarlijks informatie over de voortgang. We willen met de raad in overleg over wat de beste vorm is om dit te doen.

Het kennen van de ervaren subjectieve veiligheid is belangrijk om als gemeente te weten waar mensen zich waarover zorgen maken en hoe in zijn algemeenheid de ervaring rond veiligheid is. Inzetten van capaciteit en daarvoor verantwoording afleggen kan echter alleen op basis van objectieve veiligheid of objectieve onveiligheid. De georganiseerde misdaad doet bijvoorbeeld zijn best om buiten beeld te blijven en stil zijn werk te doen. Kwetsbare mensen zijn daar als eerste het slachtoffer van. Zorgfraude bijvoorbeeld zal relatief weinig bijdragen aan onveiligheidsgevoelens maar is objectief wel degelijk een groot veiligheidsprobleem.

Verwarde en kwetsbare personen (uit het centrum, verschil verward en kwetsbaar, aard en ernst)

Vanaf 2015 hebben we werk gemaakt van de sluitende lokale aanpak volgens het 9 bouwstenen model. In de regio Twente hebben we afspraken gemaakt over invoering van de Wet verplichte GGZ en de gevolgen daarvan. Er is een meldpunt op Twentse schaal gekomen en binnenkort vindt de evaluatie van de aanpak in Twente plaats.

Bij verwarde personen gaat het veelal om kwetsbare mensen die te kampen hebben met verschillende aandoeningen en beperkingen op meerdere levensterreinen. Het zijn mensen met een medicijn- of middelengebruik, dementie, verslaving, schulden of dakloosheid. Een kwetsbaar persoon hoeft niet per definitie verward te zijn. In analyses zien we diverse verwarde personen die meerdere malen voorkomen. Enschede kent een aantal notoire zorgmijders die voor veel overlast zorgen.

Binnen de portefeuille veiligheid houden we ons bezig met de ernstige casuïstiek rondom verwarde en kwetsbare personen, waarbij een veiligheidsrisico speelt. Opvallend is dat de casuïstiek die door de procesmanagers zorg en veiligheid behandeld wordt complexer en ernstiger van aard is. De overige werkzaamheden m.b.t. verwarde en kwetsbare personen horen thuis bij de portefeuille zorg waar ook maatschappelijke opvang en beschermd wonen is onder gebracht.

We nemen vanuit veiligheid het initiatief om partijen bij elkaar te brengen en te kijken naar alternatieve woonruimte voor extreme casuïstiek die moeilijk plaatsbaar zijn. Dit is een onderwerp waarbij samenwerking wordt gezocht binnen de gemeente en diverse zorgorganisaties (Tactus, Mediant, Transfore). De verschillende partijen nemen deel aan overleggen hierover.

Wijkagent (zichtbaarheid, verdeling, takenpakket, conferentie)

Per 01 september 2020 is het aantal wijkagenten in BT (basisteam) Enschede 33 fte. Dit getal is inclusief 6 operationeel experts wijk, deze functionarissen hebben ook een coördinerende rol binnen een stadsdeel. Dit getal voldoet aan de gevraagde norm.

Het basisteam Enschede onderschrijft het belang van wijkgericht werken. De wijkagent is niet alleen verantwoordelijk voor zijn/ haar wijk, daar zijn meerdere politiemensen voor.

Daarom is het team ingedeeld in wijkteams, waarin meerdere politiemensen (20-25 fte) verantwoordelijk zijn voor een specifieke wijk. Ook jeugdagenten maken deel uit van dit team. Daarnaast zijn er 5-6 politiemensen extra voor wijkagentenwerk: of in een leerwerktraject of extra, tegen een wijkagent aan geplaatst.

Tenslotte valt te melden dat vacatures voor wijkagenten altijd voorrang krijgen op invulling van andere vacatures.

Het organiseren van een wijkagenten conferentie zullen we opnieuw bij de politie onder de aandacht brengen.

Cameratoezicht (tunnels, flexibel, waarom wel en niet)

Cameratoezicht is in Enschede een belangrijk instrument waarmee in de binnenstad goede resultaten worden behaald. Met de manier waarop dit is ingericht en waarop we samenwerken lopen we voorop in Nederland. Gemeenten mogen niet zomaar cameratoezicht inzetten. In artikel 151 C van de Gemeentewet staan deze regels omschreven. Er geldt een aantal voorwaarden. Bijvoorbeeld dat cameratoezicht alleen mag als minder vergaande maatregelen niet voldoende zijn gebleken om de openbare orde te handhaven. Om te verduidelijken hoe we omgaan met cameratoezicht in Enschede, wat we wel en niet kunnen, zal er dit jaar een brede notitie worden opgesteld waar dit wordt beschreven, ook in relatie tot de AVG.

Bestuurlijke interventies (preventief fouilleren, gebiedsverboden, zero tolerance)

De politie heeft niet het beeld dat er de afgelopen jaren veel meer wapens zijn aangetroffen in de binnenstad.

De beslissing over wel of niet preventief fouilleren (en wat daar voor nodig is) is geen exclusieve bevoegdheid van de burgemeester. Voor preventief fouilleren heeft de politie allereerst toestemming nodig van de officier van justitie. De politie maakt hiervoor een rapport van de afgelopen maanden met relevante incidenten en ontwikkelingen in het gebied. Dit gebied moet door de burgemeester dan als 'veiligheidsrisicogebied' worden aangewezen.

Waar mogelijk en noodzakelijk worden gebiedsverboden opgelegd. Dit gebeurt door de burgemeester. Hierbij is als onderbouwing ook altijd een bestuurlijke rapportage van de politie nodig. Bij het vaststellen van het gebied moet de proportionaliteit in acht genomen worden.

De zero tolerance aanpak wordt meegenomen in de persoonsgerichte aanpak, waar zorg en straf, drang en dwang centraal staan. Bij elke situatie wordt bekeken wat de beste aanpak is.

Boa's (body cams)

Het cluster Omgeving en Recht is een belangrijke interne samenwerkingspartner voor Veiligheid, zij maken het beleid m.b.t. de BOA's. Ook wordt jaarlijks een programma Vergunnen, toezicht en handhaving opgesteld (VTH). Vanuit die verantwoordelijkheid is aangegeven dat de inzet van body cams op korte termijn nog niet zal gebeuren. De meningen en de ervaringen in het land zijn daarvoor nog te verdeeld. Sommigen ervaren een preventief, een agressie dempend effect, terwijl anderen "in het veld" het tegenovergestelde beweren/ervaren. In Enschede zitten we nog in de onderzoeksfase (waarbij we ook willen leren van anderen) en het is belangrijk om dit zorgvuldig te doen. Het wachten is op afronding van de landelijke discussie over eventuele bewapening van BOA's om daarna een integrale afweging te maken. De verwachting is dat in de tweede helft van 2021 er meer duidelijk komt over de bewapening van BOA's.

Jeugd (rising stars, patseraanpak, bankfraude, misbruikt als katvangers, betrokkenheid onderwijs, jongerenwerk)

Rising stars zijn criminele jongeren die klein beginnen, maar snel doorgroeien naar de zware criminaliteit. Een pilot m.b.t. de rising stars start dit jaar. Het doel is om te komen tot een effectieve

(persoonsgerichte) aanpak van deze jongeren en daarmee een bijdrage te leveren in de preventieve “aanpak” (aanpak van ondermijning). Bij de aanpak van jeugd wordt het onderwijs betrokken via wijkteams en schoolwijkcoaches. Hier is ook aandacht voor bankfraude en het gebruik van jongeren als geldezel. Kwetsbare jongeren wordt dan gevraagd hun bankrekening ter beschikking te stellen (inclusief bankpas) waarna crimineel geld wordt gestort en opgenomen. Ook bv marktplaatsfraude geschiedt op deze manier.

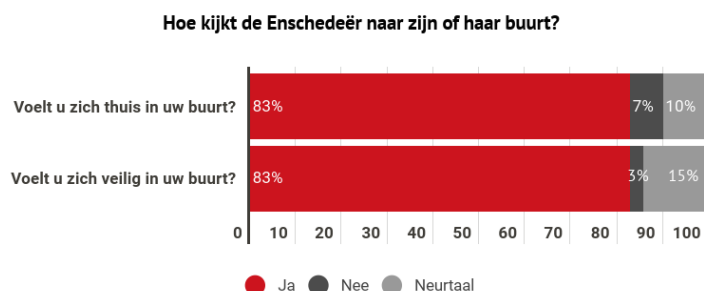
De patseraanpak wordt ook in Enschede al jaren toegepast. Daar waar personen in veel te dure auto's rijden zonder duidelijk inkomen wordt onderzoek gedaan onder de vlag van het RIEC. Ongebruikelijk bezit is een van de speerpunten.

Participatie inwoners (bewustwording, veiligheidsgevoel, inbreng bij uitvoering, week van de veiligheid)

De inwoners van Enschede worden in de stadsdelen betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van de stadsdeelagenda's. In de stadsdeelagenda's is veiligheid een belangrijk thema en hier worden de stadsbrede prioriteiten uit dit veiligheidsbeleid uitgewerkt in concrete acties per stadsdeel. Per stadsdeel is periodiek een veiligheidsoverleg waar de wijkagenten en wijkregisseurs onderdeel van uitmaken. Het hele jaar door zijn er sessies rondom de stadsdeelagenda en de voortgang wordt ook besproken in de stadsdeelcommissies. Daarnaast wordt per project bekeken hoe inwoners betrokken kunnen worden.

Bewustwording wordt op heel veel verschillende onderwerpen gedaan en voor verschillende doelgroepen. Voor Corona waren er bijv. verschillende bijeenkomsten met ondernemers in het kader van ondermijning en dit zullen we de komende jaren ook doen. Daarnaast waren bijv. ouderen de doelgroep <https://www.enschede.nl/nieuws/campagne-senioren-en-veiligheid-van-start> en richten we ons samen met de woningcorporaties op bewoners van flats waar veel hennepkwekerijen wordt gevonden. Zo een paar willekeurige voorbeelden. Elk jaar bekijken we welk onderwerp centraal staat in de week van de veiligheid en in hoeverre dit past binnen onze planning.

Het veiligheidsgevoel van onze inwoners wordt door heel veel factoren beïnvloed. We vinden het vooral belangrijk dat onze wijkregisseurs in de haarvaten van de wijken zitten en hier aandacht voor hebben. Betrokkenheid van burgers bij veiligheid is van belang om veiligheid te vergroten en om onveiligheidsgevoelens te verminderen. Indien nodig worden er bijeenkomsten georganiseerd om inwoners te informeren. De vraag wordt ook meegenomen in stadspeiling, hieronder de uitkomst van 2020:

Zorg en veiligheid (afstemming college, loverboys, mensenhandel, (Seksuele) straatintimidatie, huiselijk geweld en kindermishandeling wat zijn uitdagingen en knelpunten)

In het advies veiligheidsprioriteiten (pag. 15.) is benoemd dat we middels het programma Veilige Steden <https://www.programmaveiligesteden.nl/gemeenten/gemeente-enschede/> een extra impuls gegeven aan de aanpak van (seksuele) straatintimidatie en geweld in de openbare ruimte en tijdens het uitgaan in Enschede. Dit is niet apart benoemd omdat de uitwerking vooral ook via de

stadsdeelagenda centrum zal plaatsvinden, maar voor de volledigheid zal straatintimidatie worden toegevoegd aan 3.4. Zorg en Veiligheid.

Mensenhandel is een belangrijk thema, zowel lokaal als regionaal als landelijk.

Een van de speerpunten van het RIEC is mensenhandel en daar wordt ook casuïstiek besproken. Prostitutiebeleid wordt binnen Veiligheid geschreven maar de uitvoering is in samenwerking met diverse interne organisatieonderdelen.

Er is in de raadsvergadering van 30 juni 2020 een motie aangenomen over de aanpak seksuele intimidatie Enschede. In de brief van het college van 8 februari 2021 is de raad geïnformeerd over de laatste stand van zaken en wat wel en niet uitvoer is binnen de aangenomen motie.

Het onderwerp is niet als aparte prioriteit in het integraal veiligheidsbeleid benoemd maar in het kader van zorg (programma strategie en beleid sociaal) en veiligheid wordt hier wel degelijk op samengewerkt en afgestemd. Binnen het sociaal domein is een beleidsadviseur vrouwenopvang en mensenhandel aangesteld.

Er ligt een landelijke opgave voor gemeenten om beleid en borging op de aanpak Mensenhandel te hebben vóór 2022, zowel vanuit het interbestuurlijk programma als het landelijk actieprogramma 'Samen tegen Mensenhandel'. Wij pakken deze opdracht in Twente regionaal op. Daarnaast is per 1 mei 2021 het kenniscentrum mensenhandel in Twente van start gegaan. Dit kenniscentrum is onderdeel van het Zorg- en Veiligheidshuis en is een doorontwikkeling van het in 2016 gestarte Meldpunt Loverboyproblematiek Twente. De problematiek waar het kenniscentrum zich mee bezig gaat houden, is dan ook breder dan die van het Meldpunt. Behalve seksuele uitbuiting, richt het kenniscentrum zich ook op arbeidsuitbuiting en criminele uitbuiting.

Fietsendiefstal (wat gaan we daar aan doen)

In de raadsvergadering van 29 maart is bij de vaststelling van de fietsvisie een motie aangenomen "aanpak fietsendiefstal". De motie ligt op dit moment voor uitvoering bij het College. Uiteraard blijft de politie gewoon lokfietsen inzetten en opsporen van fietsendieven.

Ondermijning (Cybercrime, kwetsbare ondernemers, growshops)

Cybercrime is een belangrijk onderdeel in het veiligheidsdomein maar tegelijkertijd ook heel breed en veelomvattend. Cyber criminaliteit leent zich bij uitstek om vanuit de hele wereld te plegen. Je hoeft er niet voor naar Enschede te komen. Dat maakt het opsporen en vervolgen ook lastig en gecompliceerd.

Op het gebied van Cybercrime werken we in Twente samen aan een aanpak. Partners hierbij zijn: Politie, OM, Veiligheidsregio, gemeenten, Saxion Hogeschool, Ministerie J&V, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV), bedrijfsleven, onderwijs, maatschappelijke organisaties en burgers. Met de aanpak van cybercrime willen we bijdragen aan:

1. Een weerbare overheid en maatschappij tegen cybercrime
2. Keten brede samenwerking en deskundigheidsbevordering.
3. Creëren ongunstig klimaat voor cybercrime door het opwerpen van barrières en het verhogen van het (ervaren) risico van daderschap.

Als we naar de objectieve cijfers van veiligheid kijken zien we bijna overal een sterke daling in de cijfers m.u.v. cybercrime. Juist in de tijd van Corona is het aantal aangiftes enorm gestegen.

We hebben zeker aandacht voor kwetsbare ondernemers in het kader van ondermijning, hiervoor werken we samen met het Ondernemersloket.

Growshops: voor de beantwoording verwijzen we naar de reeds beantwoorde art. 35 vragen.

beantwoording art.
35 growshops def..p

Privacy

In al onze projecten waar gewerkt wordt met privacy gevoelige informatie is aandacht voor privacy. Hiervoor wordt samengewerkt met Privacy officers van de gemeente, politie en het OM. Hiervoor zijn diverse convenanten en protocollen opgesteld. Dit hoort bij de basis op orde. Uiteraard wordt bij alles wat we doen rekening gehouden met de belangen van onze inwoners.

Polarisatie en radicalisering (terrorisme of discriminatie tegen gaan)

Binnen de prioriteit polarisatie en radicalisering gaat het zowel om terrorisme als discriminatie. Vooral het verstevigen en onderhouden van de signaleringspositie is hierbij erg belangrijk. En het kan daarbij gaan om signalen over discriminatie, polarisatie of terrorisme. Op 30 juni is de motie stadsgesprek over discriminatie en racisme aangenomen, ook draaide langere tijd het programma “geweld hoort nergens thuis”. Dit onderwerp is derhalve ook breder binnen de organisatie maar ook in samenwerking opgepakt. Een formele reactie op de stand van zaken uitvoering van de motie volgt. Tijdens de ziekte van de burgemeester is de uitvoering daarvan nog opgepakt ook omdat we dat samen willen doen.

Preventie, aan de voorkant

Met handelen aan de voorkant bedoelen we dat we met elkaar willen bekijken hoe we de oorzaken weg kunnen nemen. Hiervoor hebben we de hele organisatie nodig want dit kan inderdaad te maken hebben met armoede, werkloosheid, bebouwing etc. Voorbeeld hiervan is de Stedelijke Investerings Afweging zoals het plaat hieronder weergeeft.

Waarom een Stedelijke Investerings Afweging (SIA)

Voorkomen recidive.

Onder de vlag van het veiligheidshuis is aandacht voor de veelplegeraanpak. Zoals bekend wordt een groot deel van de strafbare feiten gepleegd door een klein deel van de plegers. De ons bekende plegers worden via de zogenaamde Top X aanpak en de veelplegeraanpak intensief gevolgd. Daar waar mogelijk wordt hulp en structuur geboden en waar dit niet helpt kan dit leiden tot langdurige detentie.

BiBob beleid

In de afgelopen jaren hebben we ons Bibob beleid aangepast en uitgebreid en zijn daarmee weerbaarder geworden als het gaat om tegengaan van ondermijnende criminaliteit. Hiervoor is in 2019 een nieuwe beleidsregel vastgesteld waarover u in november dat jaar bent geïnformeerd. De wet Bibob met ons nieuwe beleid ook worden toegepast bij vastgoedtransacties en is toepassing bij gemeentelijke vergunningen niet meer beperkt tot limitatief aangewezen sectoren. Het beleid geeft aan in welke gevallen altijd een Bibob onderzoek zal worden ingesteld en dat buiten die gevallen een onderzoek wordt ingesteld als er sprake is van signalen. Ook hier blijven we de ontwikkelingen volgen en op dit moment wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om zorgaanbieders ook onder de bepalingen van bibob te brengen.

Aanbod

Op dit moment worden vanuit de verschillende politieke partijen voorbereidingen getroffen voor de verkiezingen en daarmee voor de verkiezingsprogramma's. Er bestaat bereidheid om hier vanuit de organisatie (team veiligheid) ondersteuning te bieden. Ook de politie is bereid indien nodig hiertoe objectieve informatie te verschaffen.